

Αστυνομική λογοτεχνία α λα τούρκα

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΠΑΝΟΣ ΣΚΟΥΡΟΛΙΑΚΟΣ*

» **Λίγο πριν μπω** στο αεροπλάνο για Κωνσταντινούπολη, χαζεύοντας στο βιβλιοπωλείο του αεροδρομίου, έπεσα πάνω του: Αχμέτ Ουμίτ, *Έγκλημα στο Πέρα* (εκδόσεις Πατάκη). Ίδανικό βιβλίο για συντροφιά σ' αυτό το ταξίδι, σκέφτηκα. Και μπήκα μαζί του στο αεροπλάνο.

Λοιπόν σήμερα θέλω να σας μιλήσω γι' αυτό το «α λα τούρκα» αστυνομικό μυθιστόρημα. Όχι ως ειδικός. Ούτε της λογοτεχνίας γενικά ούτε της αστυνομικής ειδικά. Αγαπώ την Αγκάθα Κρίστι, τον Ρέιμοντ Τσάντλερ, τον Σερ Άρθουρ Κόναν Ντόιλ. Μ' αρέσει να αφηνόμεναι να με παρασέρνουν στη με μαθηματική ακρίβεια διαδρομή που έχουν σχεδιάσει για τον αναγνώστη, από το έγκλημα, μέχρι την στιγμή του θριάμβου, δηλαδή την εξιχνίασή του. Ο θρίαμβος βέβαια είναι πραγματικός όταν ο αναγνώστης δεν έχει ανακαλύψει τον δολοφόνο, πριν το κάνει ο ίδιος ο συγγραφέας. Μ' αρέσει όμως η αστυνομική λογοτεχνία να είναι πρωτίστως λογοτεχνία. Η Π. Ντ. Τζέιμς σημειώνει πως «...οι αναγνώστες αναζητούν μυθιστορήματα μυστηρίου τα οποία προσφέρουν την ικανοποίηση μιας πλοκής που πεύθει, αλλά να μπορούν δικαίως να τα απολαμβάνουν ως σοβαρά μυθιστορήματα».

Πριν από το *Έγκλημα στο Πέρα*, η προσωπική μου εμπειρία με το είδος της αστυνομικής λογοτεχνίας, είχε να κάνει με εκείνο τον ψυχρό, εγγλέζικο φλεγματικό χειρισμό των γεγονότων, καταστάσεων, χαρακτήρων και ψυχολογιών από τους συγγραφείς που προανέφερα. Με τον κοινωνικό περίγυρο που και αν ακόμα τα γεγονότα διαδραματίζονται σε κάποιο εξωτικό μέρος, έχεις την αίσθηση πως η ιστορία εκτυλίσσεται στο Έσεξ ή το Γουέστ Εντ του Λονδίνου.

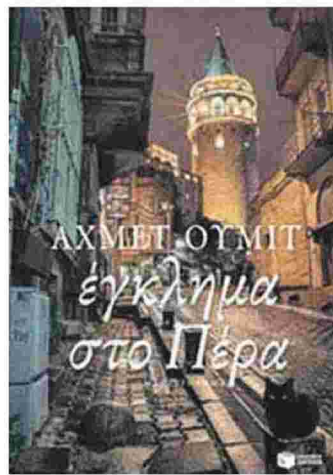
Και να που σε αυτό το βιβλίο του Αχμέτ Ουμίτ δεν αλλάζουν μόνο οι πρωταγωνιστές ή το τοπίο. Αλλάζει η ατμόσφαιρα, οι νοστροπές, η ιστορία που είναι παρούσα, τα κοινωνικά γεγονότα που συμμετέχουν στη

Ο Αχμέτ Ουμίτ είναι απρόσμενος. Με τρόπο μαστόρικο, βάζει και τον εαυτό του στην ιστορία. Με μέθοδο ζηλευτή για κάθε συγγραφέα. Το τέχνασμα με το οποίο χειρίζεται το συγκεκριμένο θέμα ξεφεύγει από τα στενά όρια της αστυνομικής λογοτεχνίας και περνά στην περιοχή της καθαυτάς λογοτεχνίας, ασχέτως είδους και κατηγορίας

διαλεύκανση του εγκλήματος. Ένας ανατολίτικος κοσμοπολιτισμός περιβάλλει το μυθιστόρημα. Τα μόνα που μένουν ίδια είναι ο φόνος και τα εργαλεία των εγκλημάτων. Το μαχαίρι, το πιστόλι, η βόμβα μολότοφ.

Ο φόνος γίνεται στο Πέρα. Στην πάλαι ποτέ ένδοξη συνοικία των Ρωμιών. Εκεί όπου χτυπούσε κάποτε η καρδιά της κοσμοπολίτισσας Πόλης. Εκεί όπου τώρα χάσκουν τα εγκαταλειμμένα σπίτια των Ρωμιών που μετά τις διώξεις έφυγαν άρον άρον για την Ελλάδα. Ο συγγραφέας με την απόσταση των χρόνων λυπάται και ίσως ντρέπεται για τη συγκεκριμένη ιστορική στιγμή της πατρίδας του. Αυτή είναι και η άποψη και θέση όλο και περισσότερων διανοούμενων της γειτόνομος χώρας άλλωστε. Βάζει μάλιστα το κύριο πρόσωπο της ιστορίας του, τον αστυνόμο Νεβζάτ, να αγαπά, να έχει σχέση με μία Ρωμιά. Την Ευγενία. Κι άλλες μειονότητες παραλαύνουν από το μυθιστόρημα, δίνον

τας το δικό τους χρώμα και προσθέτοντας τις δικές τους πινελιές σ αυτό το τούρικο αστυνομικό μυθιστόρημα. Ρομά, μουσουλμάνοι πρόσφυγες από τη Βουλγαρία (όταν ο Ζίβκοφ, για να απαλλαγεί από αυτούς, άνοιξε τα σύνορα προς την Τουρκία), ακόμα μιλάει για Κούρδους, Εβραίους και φαίνεται πως αγαπά και τα τραγούδια αυτών των μειονοτήτων. Ο Ουμίτ συστήνει την πόλη του, τη χώρα και τις συνθήκες της και γαστρονομικά! Υπέροχες περιγραφές φαγητών, υλικών, τρόπων μαγειρέματος συνυπάρχουν με ματωμένα μαχαίρια, επαγγελματίες εκτελεστές, έμπορους κοκαΐνης, ξακουστούς νταήδες, αναρχικούς, μουσικούς και κοπέλες που κάνουν κοσμομασίον σε κακόφημα καμπαρέ. Εδώ, δεν υπάρχουν μόνο τα Σεπτεμβριανά και το πογκρόμ ενάντια στους Ρωμιούς. Υπάρχει και η πρόσφατη ιστορία μέσα από τα γεγονότα στο Πάρκο Γκεζί. Περίτεχνα δένονται τα γεγονότα με τους διαδλωτές, την αστυνομία, τους καφιεδες και τους προβοκάτορες. Ναι. Κάποιοι από τους πρωταγωνιστές της μυ-

θοπλασίας του Ουμίτ είχαν ενεργό ανάμειξη στην εξέγερση με αφορμή την επιχειρηθείσα καταστροφή αυτού του μικρού πάρκου στο κέντρο της πόλης, πλάι στην πλατεία Ταξίμ και πολύ κοντά στο Πέρα.

Ο Αχμέτ Ουμίτ είναι απρόσμενος. Με τρόπο μαστόρικο, βάζει και τον εαυτό του στην ιστορία. Με μέθοδο ζηλευτή για κάθε συγγραφέα. Το τέχνασμα με το οποίο χειρίζεται το συγκεκριμένο θέμα, ξεφεύγει από τα στενά όρια της αστυνομικής λογοτεχνίας και περνά στην περιοχή της καθαυτάς λογοτεχνίας, ασχέτως είδους και κατηγορίας. Είναι ωραίος παραμυθός ο Ουμίτ. Γιατί πρώτα από όλα κάνει λογοτεχνία αξιόσεων. Έπειτα κάνει ενδιαφέρουσα αστυνομική λογοτεχνία. Και τέλος για να τα πετύχει όλα αυτά χρησιμοποιεί υλικά αυθεντικά. Έχει μελετήσει την ιστορία της Πόλης. Τη ζωή και την κουλτούρα των Ρωμιών, μιας και μιλά για τη συνοικία τους. Περιγράφει την κουλτούρα, τις συνήθειες και τους κώδικες τιμής και ζωής των ομοεθνών του. Είτε αυτοί είναι κλέφτες, είτε είναι αστυνόμοι, είτε είναι φιλήσυχοι πολίτες.

Αφήνοντας στους επαίοντες τις απαραίτητες αναλύσεις, ως αναγνώστης έκανα και με τη βοήθεια της ωραίας, «πολιτικής» μετάφρασης του Θάνου Ζαράγκαλη, ένα γοπητευτικό ταξίδι στην Κωνσταντινούπολη, το Πέρα, τη διάσημη πλατεία Ταξίμ, πέρασα από τη μικρή εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου κάτω από το Ταρλάμπασι, την Ιστικλάλ, το Μπέιογλου και έκανα παρέα με τον αστυνόμο Νεβζάτ, τον νταή Νιζάμ, τον Μπαρμπούτ Ιχσάν, την Αζίζι, την Ευγενία, τη θεία Φωφώ, τον Διογένη, τον Σαντρί κι άλλους πολλούς ακόμα. Το ταξίδι τέλειωσε με την απροσδόκητη αποκάλυψη του δολοφόνου. Εδώ τελειώνω. Δεν θα αποκαλύψω τίποτα...

Καλύτερα θα είναι να το διαβάσετε, και να κάνετε το δικό σας ταξίδι.

* Ο Πάνος Σκουρολιάκος είναι μέλος της Κ.Ε. του ΣΥΡΙΖΑ και βουλευτής Περιφέρειας Αττικής